

Maryla Nadrowska

**BIBLIOGRAFIA ADNOTOWANA
„ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS. FOLIA LIBRORUM”
1989–2002**

WSTĘP

Wydawana nakładem oficyny Uniwersytetu Łódzkiego publikacja „Acta Universitatis Lodzensis” Folia Librorum istnieje od 1989 r. Powstała w miejsce ukazującej się w ramach „Zeszytów Naukowych UŁ” Folia Scientiarum Artium et Librorum.

Prezentowana bibliografia za lata 1989–2002 jest pierwszym opracowaniem dokumentującym zawartość tomów. W spisie bibliograficznym znalazło się 91 pozycji. Opisy sporządzono z autopsji, zręb główny został uszeregowany alfabetycznie według nazwisk autorów, w przypadku prac zbiorowych pierwszego autora. Zastosowano graficzne wyróżnienie wybranych elementów opisu bibliograficznego celem zwiększenia czytelności danych.

Opis bibliograficzny składa się z następujących elementów:

- nazwisko i imię (autora),
- tytuł tekstu,
- nazwa czasopisma w postaci skrótu: Acta UL, Fol. Libr.,
- rok wydania,
- kolejny numer,
- podtytuł (w uzasadnionych przypadkach),
- numery stron,
- inne dane.

Bibliografię uzupełniono indeksami:

- indeksem tytułowym artykułów w układzie alfabetycznym,
- indeksem rzeczowym, wykazującym w porządku alfabetycznym nazwy osobowe wyróżnione kursywą (np. Łączkowska Felicja), nazwy własne (np. Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ) oraz nazwy zagadnień, mające postać słów kluczowych (np. bibliografia), odwzo-

rowujące treść indeksowanych dokumentów; w indeksie w jednym ciągu alfabetycznym umieszczono hasła w postaci akronimów (np. KBIN UŁ) oraz ich pełne nazwy, łącząc je za pomocą odsyłacza całkowitego zob. (zobacz).

Przyjęty układ zrębu głównego spowodował, że zrezygnowano z indeksu osób.

Andrysiak Ewa

1. *Felicja Łączkowska (1860–1932) – twórczyni biblioteki publicznej i działaczka społeczna*, Acta UL, 1989, Fol. Libr. 11, s. 147–169, streszcz. ang. Zaprezentowano postać Felicji Łączkowskiej (1860–1932), mieszkanki Kalisza, nauczycielki, działaczki stowarzyszeń oświatowych, kulturalnych i społecznych, autorki wielu artykułów. Odwołano się do tradycji „Literackich piątków”, w których Łączkowska brała udział przez lata. Przypomniano jej udział w stworzeniu Publicznej Biblioteki im. A. Mickiewicza w Kaliszu, omówiono jej wkład w ufundowanie Muzeum Ziemi Kaliskiej, aktywność w Towarzystwie Przyjaciół Książki w Kaliszu i wykłady na Uniwersytecie Powszechnym im. H. Sienkiewicza.

2. *Księgozbiór Alfonsa Parczewskiego*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 57–75, streszcz. ang.

Zaprezentowano postać prawnika z Kalisza – Alfonsa Parczewskiego – piasującego m. in. godność dziekana Wydziału Prawa UW i rektora Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. W ciągu swojego życia zgromadził 7000 tomów, które zostały następnie kupione przez władze miasta Kalisza w roku 1938. Pokazano aktualny stan biblioteki zgodnie z katalogiem sporządzonym w 1933 r. przez S. Dybowskiego, przejrzanego przez E. Chwalewika.

Andrzejewski Jerzy

3. *Nad szóstym tomem korespondencji emigracyjnej Joachima Lelewela*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 149–153, streszcz. ang.

Dzieje edycji i tragicznych losów korespondencji emigracyjnej J. Lelewela, wybitnego polskiego historyka i bibliografa, są powszechnie znane. Przedstawiono zespoły listów, które miałyby zawierać planowany, scalony tom listów emigracyjnych J. Lelewela oraz przybliżono zawartość poszczególnych zespołów listów.

4. *Wydawnictwa bibliograficzne Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2.: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 153–169, streszcz. ros. Przedstawiono analizę wydawnictw bibliograficznych BUŁ, które są jednym z podstawowych elementów działalności naukowej bibliotek. Większość

spisów ukazuje się w ramach serii „Wydawnictwa Bibliograficzne Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi”, wychodzącej od 1954 r. – ukazało się 31 tomów (do 1991 r.). BUŁ wydaje publikacje dotyczące zbiorów własnych z serii „Muzykalia”. Planuje się wydawanie podobnych katalogów do innego rodzaju zbiorów specjalnych.

5. *Zbiory specjalne w bibliotekach Łodzi*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 135–141, streszcz. niem. Przedstawiono pierwszą próbę charakterystyki stanu zbiorów specjalnych w łódzkich bibliotekach, a także krótki przegląd ważnych faktów, dotyczących historii powstania tych kolekcji. Czas ich powstania nie jest odległy. Łódź jest miastem, w którym tradycja kultury książki jest stosunkowo młoda. Artykuł jest swego rodzaju uzupełnieniem do wystawy *Skarby kultury narodowej w zbiorach bibliotek Łodzi*, zorganizowanej w Muzeum Historii Miasta Łodzi w 1989 r. Przedstawiono także wnioski z porad, informujących o stanie zasobów łódzkich zbiorów specjalnych. Organizują je BUŁ i Miejska Biblioteka Publiczna przy współpracy SBP. Pierwsza (1985) poświęcona była zbiorom rękopiśmiennym a druga (1988) zbiorom graficznym.

6. *Zasługi Heleny Więckowskiej w badaniach nad życiem i twórczością Joachima Lelewela*, Acta UL, 1996, Fol. Libr. 6, s. 127–132, streszcz. niem. Postać J. Lelewela, wielkiego historyka, Polaka-patrioty już za życia była przedmiotem kultu i powszechnego zainteresowania. Prawdziwie naukowe i nowoczesne zainteresowanie twórczością i dorobkiem J. Lelewela rozpoczęło się w Polsce około 1936 r., z okazji 150 rocznicy urodzin i 75 rocznicy śmierci. Przedstawiono zasługi H. Więckowskiej w opracowaniu spuścizny J. Lelewela. Uczona pozostawiła po sobie bogatą spuściznę rękopiśmienną, wśród której znajduje się wiele nigdy dotąd niepublikowanych materiałów dotyczących J. Lelewela.

Birecka Mariola

7. *Edukacja alternatywna w bibliotece szkolnej*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 115–130, streszcz. ang.

W zmienionym systemie nauczania, w którym dąży się do twórczej aktywności ucznia, do budzenia umiejętności samodzielnego poszukiwania wiedzy i odejścia od odtwórczego uczenia się, rola biblioteki jest o wiele ważniejsza niż dotychczas. W poszukiwaniu modelu alternatywnej edukacji w bibliotece szkolnej szczególną uwagę zwrócono na następujące zagadnienia problemowe: zainteresowania uczniów – stanowiące punkt wyjścia w edukacji; treści i formy przedmiotu nauczania, którym jest przysposobienie czytelniczo-informacyjne; cele i metody kształcenia; ocenę umiejętności uczniów; przy-

gotowanie personelu bibliotecznego; współpracę bibliotekarza z nauczycielami innych przedmiotów oraz z rodzicami.

Całka Małgorzata

8. *Czytelnictwo i modele odbioru literatury łagrowej w środowisku młodzieży w latach 1997 i 2001: badania porównawcze*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 39–46, streszcz. ang.

Przedstawiono najważniejsze czynniki wpływające na odbiór literatury łagrowej (w odniesieniu do sowieckich obozów). Podstawą analizy statystycznej są badania wykonane w roku 1997 i 2001. Licealiści biorący udział w badaniach skupiali się głównie na wartości historycznej i aspektach psychologicznych łagrowej literatury, takich jak wpływ cierpienia na zachowanie więźniów, względność moralności, walka o godność. Autorzy, którzy są najczęściej referowani to G. Herling-Grudziński i A. Sołżenicyn.

9. *Rzeczywistość książki lat trzydziestych na łamach tygodnika „Pion” (1933–1939)*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 119–135, streszcz. niem.

Tygodnik społeczno-literacki „Pion” powstał w 1933 r. Był prorzadowym organem, skupiającym zwolenników J. Piłsudskiego i popierającym idee tworzenia kultury niepodległego państwa. Pismo od początku wykazywało ambicje opinio- i kulturotwórcze. Publikowano na jego łamach przeglądy nowości wydawniczych, wypowiedzi księgarzy, zapowiedzi wartościowych przedsięwzięć wydawniczych. Proponowano konkretne projekty, mające zmienić stosunek społeczeństwa do książki, wzmocnić status zawodowy pracowników książki. Interesowano się piśmiennictwem polskim poza granicami kraju. Zwracano uwagę na sprawy zawodowe bibliotekarzy.

10. *Z badań nad literaturą łagrową w Polsce*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 137–153, streszcz. ang.

Przedstawiono kwestię literatury łagrowej w aspekcie teoretycznym i literackim. Granice historyczne i literackie, w których taki typ prac umiejscowiono, definiuje metody dla opisu literackiego problemu. Przegląd podstawowych prac w tej dziedzinie pokazuje aktualny stan, metodologiczne problemy i nowe standardy interpretacji. Formalne i pogładowe charakterystyki literatury łagrowej decydują o tym, że jest to osobne zjawisko w ujęciu literackim i znaczeniowym. Jakkolwiek wyróżniający charakter poetycki, unikalna kompozycja struktury, czas i miejsce akcji, kreacja psychologiczna głównego bohatera, który zazwyczaj jest autorem i dokumentalno-literacki charakter pokazują jej unikalność i osobny charakter. Dlatego położono nacisk na niekorzystną i upraszczającą tendencję, idącą w kierunku identyfikacji literatury łagrowej z literaturą obozów koncentracyjnych i literaturą

emigracyjną. Literatura łagrowa została pokazana jako zjawisko o synkretycznym charakterze (które nie podlega standardowej ocenie), z wyróżniającą funkcją wyjaśniania rzeczywistości totalitaryzmu i prawdy o człowieku uwikłanym w te struktury.

Cesak Jadwiga

11. *Zjazdy bibliofilów polskich w dwudziestoleciu międzywojennym. Cz. 1*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 37–54, streszcz. ros.

Dorobek polskich zjazdów bibliofilskich jest wielokierunkowy i wielowarsztowy zarówno w sferze organizacyjnej, publicystycznej, problemowej, wydawniczej, jak i wystawienniczej. Zaprezentowano najtrudniejszy problem zjazdów, jakim była strefa organizacyjna. Przedmiotem badań jest pięć zjazdów, zorganizowanych w bardzo trudnych warunkach społeczno-politycznych Polski przedwrześniowej (1925, 1926, 1928, 1929, 1935).

Dróżdż Andrzej

12. *Uniwersalna teoria gry w książkę*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 191–196, streszcz. ang.

By odpowiedzieć na pytanie związane z kulturalnym bytem książek, autor artykułu szuka inspiracji w hermeneutyce. Język artykułu jest metaforyczny, gdyż przez analogię do gry jest łatwiej zrozumieć reguły rządzące czytaniem. Gra w książkę jest sztuką, której trzeba się nauczyć, by ją stosować później. Reguły czytania przeciwstawione są antyregułom przypadku. To, czy gra zakończy się sukcesem, zależy od umiejętności gracza (czytelnika), od tego, czy przeczyta książkę ze zrozumieniem i stworzy na jej podstawie właściwą interpretację w konfrontacji z własnym doświadczeniem.

Dunin Janusz

13. *Bibliofilstwo – perspektywa środkowoeuropejska*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 203–208, streszcz. ang.

Nie ma bezspornej definicji bibliofilstwa, jego manifest zmienia się z czasem i zależy od kraju. Przedstawiono próbę zbadania genezy bibliofilstwa w krajach, które wchodziły w skład bloku socjalistycznego. Związana jest ona ze zmianami, jakie zaszły w miłośnikach książek w tych krajach w ciągu ostatnich lat.

14. *Rzut oka na polską książkę w dwudziestowiecznym Wilnie*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 3–17, streszcz. niem.

Przedstawiono znaczenie Wilna poprzez analizę produkcji wydawniczej w języku polskim. Do połowy XIX w. Wilno było ośrodkiem wydawniczym o ogólnokrajowym znaczeniu. Popowstaniowy system represyjny trwał do 1905 r., powstawanie polskich druków ograniczone było do 2–4 rocznie. Po zniesieniu restrykcji ruch literacki w Wilnie bardzo szybko się ożywił.

15. *Upadek cenzury w Polsce*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 197–202, streszcz. ang.

Rodzaj czytanych publikacji zależy od tego, jakie są dostępne na rynku, co jest natomiast uwarunkowane tym, czy wszystko jest publikowane, czy też poddawane jest kontroli. Cenzura obecna jest w Europie od XVI w. Po II wojnie światowej w demokratycznych państwach cenzura przestawała obowiązywać. Natomiast w krajach komunistycznych była bardzo surowa. Kiedy władza w Polsce uległa transformacji, w 1990 r. cenzura została zniesiona. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. stanowi, że: „każdemu zapewnia się wolność wygłaszania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji” i „cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zabronione”.

Gołębiowska Małgorzata

16. *Bibliografia narodowa jako źródłowy przyczynek do badań nad recepcją książki literackiej*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 119–127, streszcz. ang. Jedną z technik analizowania czytelnictwa jest analiza oficjalnych dokumentów. Praca jest próbą przedstawienia, w jaki sposób do badań nad recepcją książki można wykorzystać bibliografię narodową, a zwłaszcza Przewodnik Bibliograficzny i Bibliografia Zawartości Czasopism. PB posłużył do analizy rynku książki, BZCZ pozwoliło ocenić, ile recenzji i w jakim czasie ukazało się w najważniejszych czasopismach po wydaniu danego tytułu. Omówione badania dotyczą recepcji książek wydanych w 1992 r.

17. *Bestsellery wydawniczo-księgarskie w opinii profesjonalistów (na podstawie miesięcznika „Nowe Książki”)*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 155–167, streszcz. ang.

Miarą popularności i poczytności książki może być informacja o liczbie sprzedanych egzemplarzy. Punktem wyjścia do badań zamieszczonych w artykule było przeanalizowanie list bestsellerów wydawniczych sporządzonych przez socjologa A. Rostockiego i zamieszczonych na łamach „Notesu Wydawniczego”. Czasopismem, na łamach którego śledzono opinie krytyków literackich, są „Nowe Książki”. Badania ograniczono do literatury pięknej i literatury faktu wydanej w 1992 r. Pokazano, że autorzy bestsellerów, np. J. Chmielewska, J. Courths-Mahler, których książki mimo dużego sukcesu

nie interesowały krytyków. Natomiast wielu autorów literatury wysoko artystycznej, np. Z. Herbert, H. Hesse, I. B. Singer, cieszą się popularnością zarówno wśród czytelników, jak i krytyków.

Hiller Joanna

18. *Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w opiniach absolwentów z lat 1945–1995*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 15–24, streszcz. ang.

Przedstawiono zbiór opinii o KBIN UŁ uzyskanych od absolwentów z lat 1945–1995. Zostały one zebrane od około 500 respondentów studiujących w Łodzi. Przedstawione opinie dotyczą wszystkich aspektów działalności KBIN UŁ, tj. wymagań naukowych, programów nauczania, przydatności studiów w profesjonalnej pracy, prestiżu zawodu bibliotekarza i wspomnień z lat studenckich. Znalazły się zarówno krytyczne głosy, jak i podziękowania oraz pochwały skierowane do wszystkich pracowników Katedry. Celem artykułu było stworzenie obiektywnego obrazu KBIN UŁ.

Janiak Jan

19. *Bibliotekarstwo europejskie na łamach czasopism fachowych z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Przegląd opinii, stanowisk i interpretacji*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 5–35, streszcz. ros.

Przedstawiono próbę rekonstrukcji poglądów i ocen formułowanych na łamach polskich czasopism bibliotekarskich i oświatowych w okresie 20-lecia międzywojennego, dotyczących funkcjonowania bibliotek i ich sieci w wybranych krajach europejskich. W ocenach bibliotekarzy dominowały dwa punkty widzenia: prawno-organizacyjne aspekty polityki bibliotecznej władz poszczególnych państw europejskich oraz kontekst polityczno-ustrojowy. Zwraca uwagę mocno eksponowana problematyka działalności bibliotek publicznych i oświatowych przy niemal zupełnym pominięciu zagadnień dotyczących bibliotekarstwa naukowego. Z krytyką i dezaprobatą polskiego środowiska bibliotekarskiego spotkały się narzucone bibliotekom zadania i cele działalności, realizowane w interesie reżimów totalitarnych.

20. *Jerzy Włodarczyk – historyk, bibliotekoznawca, dydaktyk*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 15–27, streszcz. niem.

Przedstawiono próbę charakterystyki dorobku naukowego i osiągnięć dydaktycznych J. Włodarczyka, pracownika KBIN UŁ, historyka i historiografa, który opracował studium o wybitnym warszawskim historyku Tadeuszu

Korzonie. Zauważono, że nie ukazała się do tej pory żadna nowa monografia o T. Korzonie. Przedstawiono także osiągnięcia J. Włodarczyka jako dydaktyka (od 1947) i bibliotekoznawcy, którego szczególnie interesowało kształtowanie się zawodu bibliotekarza w Polsce.

Jastrzębski Bogdan

21. *Biblioteka Miejska w Tomaszowie Mazowieckim (1928–1939)*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 113–132, streszcz. ros.

Biblioteka Miejska w Tomaszowie Mazowieckim została powołana 14 czerwca 1928 r. decyzją Rady Miejskiej. Oficjalnie dla czytelników została otwarta 16 sierpnia 1928 r., czytelnię pism i książek otwarto 21 marca 1929 r. Ostateczna lokalizacja to gmach Magistratu przy ul. Prezydenta Mościckiego 5. Lokal składał się z 4 pomieszczeń: magazynu książek, pokoju katalogowego, pokoju kierownika, czytelni. Personel to 3 osoby: kierownik i 2 bibliotekarki. Biblioteka funkcjonowała codziennie oprócz niedziel i świąt, 48 godzin tygodniowo. Zbiory pozyskiwano przez kupno i dary od instytucji i osób prywatnych. W omawianym okresie biblioteka liczyła ok. 8000 tomów. Czytelnicy to robotnicy, pracownicy umysłowi i ucząca się młodzież. W 1939 r. było 5000 czytelników.

22. *Dzieje prasy Tomaszowa Mazowieckiego do 1939 r.: pisma lokalne i mutacje*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 75–95, streszcz. niem.

Dokonano pierwszej próby zaprezentowania dziejów prasy tomaszowskiej od 1907 do wybuchu drugiej wojny światowej. W ciągu 30 lat ukazało się w mieście 26 tytułów, o różnej częstotliwości, od dziennika do kwartalnika. Prasa w większości redagowana była i wydawana w Tomaszowie, część jednak stanowiły mutacje dzienników i tygodników wydawanych w Piotrkowie Trybunalskim, Łodzi i Warszawie. Zwrócono uwagę na efemeryczność prasy, tylko kilka tytułów przetrwało dłużej niż dwa lata. Jej charakter był zróżnicowany. Wszystkie tytuły w mniejszym lub większym stopniu zajmowały się problemami lokalnymi, ale pojawiały się również pisma fachowe. Większość dzienników określała się jako niezależne lub bezpartyjne. Wydawane były przez dwie grupy narodowościowe: Polaków i Żydów.

23. *Wydawnictwa pozacenzuralne jako przedmiot badań księgoznawczych*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 61–72, streszcz. niem.

Przedstawiono obszerną prezentację katalogu zagadnień związanych z pozacenzuralnym ruchem wydawniczym w Polsce. Problematykę, która winna znaleźć się w kręgu zainteresowań badawczych podzielono na 23 zagadnienia m. in.: terminologię, zakres chronologiczny i geograficzny, typologię, warunki

ekonomiczne, ofertę wydawniczą, cechy wydawnicze, autorów itd. Przedstawiony rejestr ogranicza się tylko do części ważnych zdaniem autora zagadnień. Autor ma nadzieję, że tekst wywoła dyskusję, w wyniku której nastąpią zmiany w przedstawionej koncepcji.

Kapuścik Janusz

24. *Z dziejów humoru bibliograficznego*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 105–112, streszcz. ang.

F. Rabelais w powieści Gargantua i Pantagruel stworzył fikcyjną bibliotekę z wymyślonym katalogiem dzieł. Zmodyfikowany pomysł znalazł wielu naśladowców. Zawędrował do Polski w okresie oświecenia i zaowocował tzw. satyrkami bibliograficznymi. Na kontynuację bibliograficznych zabaw, przyszło czekać dość długo. Dawny wzór odżył w wieku XX, wracając do największej świetności.

Karkowski Bogumił

25. *Kształcenie podyplomowe bibliotekarzy a potrzeby społeczeństwa informacyjnego*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 25–29, streszcz. ang.

Zaprezentowano proces organizacji Podyplomowych Studiów prowadzonych w KBIN UŁ od 1980 r. Położono nacisk na listę przedmiotów, będących podstawą dla specjalistycznego wykształcenia bibliotekarza, który musi być przygotowany do radzenia sobie z wyzwaniami przyszłości i służenia informacją rozwijającemu się społeczeństwu.

Kempa Andrzej

26. *Książka polska w Petersburgu (1773–1920)*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 19–32, streszcz. niem.

Przedstawiono podstawowe problemy polskiej książki w stolicy rosyjskiego imperium – Petersburgu, od połowy XVIII wieku, do momentu ostatecznego upadku caratu. Artykuł stanowi poszerzenie wydanej we Wrocławiu w 1988 r., pracy J. E. Berenbauma *Książka w Petersburgu*. Autor pisze o polskich wydawnictwach w Petersburgu w sposób inspirujący do podjęcia podobnych opracowań w odniesieniu do takich ośrodków jak: Moskwa, Odessa, Kijów itp.

27. *Ocalony świadek oskarżenia: („Pamiętnik Naukowo-Literacki”, Oddział II, z. I)*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 65–74, streszcz. niem.

Przedstawiono charakterystykę i opis czasopisma „Pamiętnik Naukowo-Literacki”, pierwszego jego zeszytu, oddział II, który nie został skonfiskowany

przez carską policję w 1851 r., i znajduje się w posiadaniu autora. Czasopismo było redagowane i wydawane przez R. Podberskiego. Wraz z czasopismem konfiskacie miał też ulec osobno odbity z „Pamiętnika” poemat A. Puszkina *Jeniec Kaukaski*, odnaleziony w 1937 r., który spłonął w pożarze Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy. Szczególne zainteresowanie badaczy tym czasopismem budzi zarówno jego postępowy, jak na owe czasy, charakter, losy naczelnego redaktora i związanych z pismem literatów wileńskich, ich aresztowanie i pobyt na zesłaniu syberyjskim. Na ocalałym egzemplarzu umieszczona jest pieczęć herbowa A. F. Radwana Ostrowskiego z Korczewa nad Bugiem, gdzie egzemplarz był przechowywany.

28. *Siedemdziesiąt lat Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Łodzi (1919–1989)*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 77–89, streszcz. niem.

Przedstawiono syntetyczne spojrzenie na historię społecznej organizacji, która powstała w Łodzi 19 stycznia 1919 r., jako Związek Bibliotekarzy Polskich (1917–1946), później jako Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich (1946–1953). Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich powstało 20 grudnia 1953 r. Przedstawiono organizację, naukową i dydaktyczną działalność łódzkiego oddziału. SBP jest fundamentem tradycyjnej myśli i wymiany doświadczeń w pracy bibliotekarza. Postuluje się w artykule konieczność dokładnego zbadania źródeł archiwalnych dotyczących historii SBP w Łodzi.

Konieczna Jadwiga

29. *Biblioteka Szkoły Powiatowej Realnej Niemiecko-Ruskiej w Łodzi w latach 1845–1862*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 31–46, streszcz. ang.

Przedstawiono powstanie i historię biblioteki Szkoły Powiatowej Realnej Niemiecko-Ruskiej. Szkoła została przeniesiona z Warszawy do Łodzi w 1845 r. Bibliotekę szkolną założono w oparciu o kolekcję książek przeniesioną wraz ze szkołą (około 80 pozycji) oraz księgozbiór pochodzący z byłej powiatowej szkoły w Lipnie (około 300 pozycji). Poza polskimi i rosyjskimi podręcznikami gromadziła literaturę polską. W latach 1852–1853 karty katalogowe sporządzano zgodnie z zaleceniami rosyjskich władz oświatowych. Biblioteka służyła zarówno nauczycielom, jak i uczniom. W 1862 r. Powiatowa Szkoła Realna została przemianowana na Powiatową Szkołę Specjalną i przejęła księgozbiór po poprzednicze.

30. *Biblioteki Łodzi. Stan aktualny i perspektywy*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 91–109, streszcz. niem.

Przedstawiono aktualny stan bibliotek łódzkich oraz pożądany kierunek rozwoju. Zgodnie z przyjętymi kryteriami podziału bibliotek według zadań, jakie pełnią w społeczeństwie, dokonano rozbicia na: naukowe, publiczne, fachowe, szkolne i pedagogiczne i inne. Wśród bibliotek naukowych wyróżniono: biblioteki szkół wyższych, biblioteki PAN i biblioteki instytutów naukowo-badawczych. Miejska Biblioteka Publiczna ma również status biblioteki naukowej, pełni funkcję publicznej biblioteki wojewódzkiej, jest także księżnicą regionalną. Biblioteki fachowe służą zaspokajaniu potrzeb zakładów pracy przez dostarczanie informacji i materiałów niezbędnych do wykonania wyznaczonych im zadań. Ich liczba w ostatnich latach dostrzegalnie się zmniejsza. Inne biblioteki określa się wspólnie jako „inne interdyscyplinarne pracownie”. Służą realizacji programu nauczania i doskonaleniu zawodowemu nauczycieli. Największe problemy łódzkich bibliotek to problemy lokalowe, brak funduszy na zakup nowych zbiorów, niski poziom zautomatyzowania.

31. *Biblioteki łódzkie przełomu XIX i XX wieku (1890–1918)*, Acta UL, 1989, Fol. Libr. 1: biblioteki łódzkie przełomu XIX i XX w. (1890–1918), s. 1–200, streszcz. ros.

Przedstawiono rolę i znaczenie różnego typu bibliotek w społeczeństwie łódzkim przełomu XIX i XX w. Rozpoczęto od omówienia dziejów prywatnych wypożyczalni działających samodzielnie i przy księgarniach. Starano się przedstawić sylwetki założycieli i pracowników oraz zanalizować księgozbiór. Następnie przedstawiono biblioteki różnego typu stowarzyszeń, związków zawodowych, organizacji i zakładów pracy, które udostępniały swe zbiory za darmo zazwyczaj wąskiej grupie osób. Równolegle omówiono znaczenie i działalność bibliotek tworzonych przez stowarzyszenia naukowe i charytatywne. Przedstawiono także dzieje bibliotek o charakterze publicznym, organizowanych przez powstałe po 1905 r. stowarzyszenia oświatowe. W zakończeniu przedstawiono rozwój bibliotek w Łodzi w ujęciu chronologicznym, starając się wykazać zarówno różnice, jak i powiązania między rozwojem bibliotekarstwa łódzkiego a tendencjami krajowymi w tym zakresie. Całość uzupełnia indeks bibliotek działających w latach 1890–1918.

32. *Biblioteki szkół łódzkich w początkach XX wieku (do 1918 r.)*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 97–112, streszcz. ros.

Przedstawiono procesy zmian zachodzących w organizacji łódzkich bibliotek szkolnych po roku 1905, a szczególnie w okresie I wojny światowej, na podstawie źródeł archiwalnych i opracowań dotyczących stanu szkolnictwa w Łodzi. W latach 1914–1918, mimo trudnej sytuacji ekonomicznej stworzono podstawy do zrealizowania w Polsce niepodległej obowiązku nauczania

a bibliotekom przyznano szczególną rolę. Opracowanie nie jest jednak historią bibliotek szkolnych Łodzi przemysłowej do roku 1918.

33. *Udział dziennika „Rozwój” w kształtowaniu kultury książki w Łodzi na przełomie XIX i XX wieku*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 97–113, streszcz. niem.

Gazeta „Rozwój” ukazywała się z przerwami od grudnia 1887 do stycznia 1915 r. Stanowi cenne źródło dla badaczy życia społeczno-kulturalnego Łodzi przełomu XIX/XX w. Miała zasługi w kształtowaniu kultury książki. Na swoich łamach informowała o działalności instytucji produkujących i rozpowszechniających książki. Gust literacki czytelników starały się kształtować recenzje, komentarze, informacje o nowościach wydawniczych. „Rozwój” wydawał własne publikacje, które można było kupić w księgarniach lub otrzymywali je jako premię czytelnicy gazety. Wyróżniały się dobrym papierem, pięknymi ilustracjami, starannym ukształtowaniem typograficznym i wytworną oprawą. Redaktorzy dziennika kreowali na łamach pozytywny obraz łodzianina, który gromadzi własną bibliotekę i korzysta ze zbiorów wypożyczalni oświatowych.

34. *Zasługi „Dziennika Łódzkiego” dla upowszechniania polskiej książki w Łodzi w latach 1884–1892*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 3–25, streszcz. niem.

„Dziennik Łódzki” jest pierwszą gazetą w Łodzi o tak długiej ciągłości publikacji. Jest bogatym źródłem informacji o życiu wielonarodowego miasta na przełomie lat 80. i 90. XIX w. Gazeta w latach 60. i 70. była dwujęzyczna (Łodzer Zeitung-Gazeta Łódzka). Za jedno ze swych podstawowych zadań uznano krzewienie polskości. Publikowano na łamach polskie utwory literackie, tłumaczenia, starano się kształtować kulturę czytelniczą. Zamieszczano spisy nowości wydawniczych, recenzje, propagowano literaturę dla ludu. Regularnie informowano czytelników o zmianach na polskim rynku prasowym (nowe tytuły, zmiany redaktorów, itp.). Oferta wydawnicza prezentowana na łamach „Dziennika Łódzkiego” była bardzo różnorodna pod względem treści i formy wydawnictw, ale zawsze jednolita pod względem języka. Inicjowano działania na rzecz bibliotek. Redakcja pośredniczyła w akcji gromadzenia książek dla nowo organizowanych bibliotek. Przy jego udziale wydano w 1884 r. w Łodzi pierwszą książkę w języku polskim. Z końcem 1892 r. „Dziennik Łódzki” zostaje zawieszony przez władze carskie i przestaje się ukazywać.

35. *Książka, czytelnik i biblioteka szkolna w kręgu zainteresowań studentów bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego*, Bogumił Karkowski, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 169–181, streszcz. ang.

Zaprezentowano organizację i plan zajęć na specjalizacji Biblioteka szkolna i pedagogiczna, która została wprowadzona na UŁ na wyraźne życzenie studentów. Główny nacisk położono na prace magisterskie dotyczące książki dziecięcej i młodzieżowej, bibliotek szkolnych i pedagogicznych, publicznych dla dzieci, czytelnictwa uczniów i nauczycieli, jak również działalności zawodowej nauczycieli – bibliotekarzy.

Kozłowska Agnieszka

36. *Barьеры в доступе и використаніи системів інформаційних*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 107–114, streszcz. niem.

Przyjęto podział czynników będących źródłem powstawania barier w korzystaniu z informacji zaproponowany przez A. Lantza: 1) zasady wewnętrzne (wiedza i umiejętności jednostki); 2) przygotowanie wewnętrzne (postawy, opinie, emocje jednostki); 3) zasady zewnętrzne (warunki ekonomiczne, materiał, czas); 4) przygotowanie zewnętrzne (regulacje prawne, struktura społeczeństwa, postawy, opinie i emocje powstające w grupie). Centralne miejsce zainteresowań autorki zajmuje użytkownik końcowy i jego potrzeby, których zaspokojenie zależy w znacznej mierze od pomyślnych kontaktów z bibliotekarzem. Zwrócono uwagę, na fakt, że komputeryzacja stała się dla niektórych bibliotek celem samym w sobie, powodując zapominanie o podstawowej, usługowej funkcji biblioteki.

37. *Potrzeba informacyjna a sytuacja problemowa użytkownika systemu wyszukiwawczego*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 129–138, streszcz. ang. Definicja wyrażen „potrzeba” i „potrzeba informacyjna” w relacji do psychologicznej teorii potrzeb jest podstawą dla opisu pola poszukiwań użytkowników. Istotne było połączenie zachowań użytkowników i warunków, w których te zachowania miały miejsce z modelowymi sytuacjami problemowymi. Radzenie sobie z problemowymi sytuacjami w procesie wyszukiwawczym zależy od motywacji użytkownika i zachowań informacyjnych. Rezultaty badań potwierdzają, że podstawowym problemem są zależności pomiędzy sformułowanym pytaniem a wyodrębnieniem otrzymanych rezultatów. Podkreślono interdyscyplinarną naturę poszukiwań użytkowników i potrzebę zaadoptowania metod używanych w naukach społecznych i psychologicznych.

Kristanova Evelina

38. *Ilustrowany tygodnik społeczno-kulturalny i literacki „Tęcza” (1927–1931): wprowadzenie do monografii*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 115–126, streszcz. ang.

Tygodnik „Tęcza” był wydawany w latach 1927–1931 w Poznaniu przez Drukarnię i Księgarnię Św. Wojciecha. Tygodnik był jednym z czasopism katolickich skierowanych do wykształconych odbiorców. Przedstawiono we wstępie krótką historię początków gazet katolickich i ich podział. W głównej części zaprezentowano charakterystykę tygodnika, jego program i odbiorców. Problemy dyskutowane w artykule wnoszą wkład do rozważań o zawartości pisma.

39. *Reklama książki na łamach poznańskiej „Kultury” (1936–1939)*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 107–118, streszcz. ang.

Miesięcznik „Kultura”, wydawany w latach 1936–1939 w Poznaniu, był pismem Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej. Zaprezentowano różne rodzaje reklam ukazujące się na łamach miesięcznika. Pogrupowano książki zgodnie z ich tematyką odwołując się do przykładów. Podstawową, zgodną z profilem pisma funkcją reklam było zachęcanie czytelników do kupowania i czytania publikacji związanych z religią i kulturą katolicką.

Kurek-Kokocińska Stanisława

40. *Branżowe ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej w Łodzi (zarys rozwoju)*, Acta UL, 1993, Fol. Libr. 5: zagadnienia informacji naukowej, s. 85–114, streszcz. niem.

Ewolucyjny proces rozwoju branżowych ośrodków informacji (powstałych w Łodzi po II wojnie światowej często w wyniku naturalnego rozwoju bibliotek fachowych przekształcających się w ośrodki informacji) został przerwany. W wyniku przemian, które nastąpiły w Polsce w latach 80. dalszy rozwój placówek BOINTE według dotychczasowego modelu odchodzi w przeszłość. Autorka przedstawia w krótkim zarysie dzieje łódzkich BOINTE, wskazując na formy działalności w minionym 40-leciu. Rekonstruuje według chronologii dzieje poszczególnych placówek uwzględniono: 1) warunki i datę powstania ośrodka i jego instytucji macierzystej; 2) zakres tematyczny prowadzonej przez ośrodek działalności; 3) rozwój ośrodka informacji znaczonej m. in. aktami prawnymi obowiązującymi w krajowym systemie informacyjnym; 4) przejawy działalności ośrodka branżowego (z podkreśleniem wkładu kierowników placówek).

Kwiatkowska Magdalena

41. *Informacja o piśmiennictwie na łamach tygodnika pt. „Kronika Piotrkowska” (1910–1914)*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 115–126, streszcz. niem. Tygodnik o zasięgu lokalnym, jakim była „Kronika Piotrkowska” nie odegrał ważnej roli jako pośrednik w reklamie prowadzonej przez księgarnie i wy-

dawnictwa. Łamy tygodnika nie były wysoko cenione przez miejscowych księgarzy z punktu widzenia przydatności anonsów. Istotne znaczenie miało krótkie prezentowanie treści pojedynczych numerów czasopism warszawskich, prowincjonalnych z Poznania, Lwowa, Rzeszowa a także polskich pism z Petersburga i Berlina. Repertuar wydawnictw komentowanych na łamach tygodnika wiązał się z zainteresowaniami redakcji. Recenzowano najczęściej prace z dziedziny teologii, psychologii, historii Polski, pedagogiki. Sporo uwagi poświęcano reklamie słowników i encyklopedii. Informacje o literaturze pięknej nie pojawiały się systematycznie, pisano zazwyczaj o autorach drugorzędowych, kierując się dydaktyczną wymową utworu. Dla środowiska drobnomieszczańskiego, rzemieślniczego i robotniczego był tygodnik piotrkowski często jedynym źródłem informacji o piśmiennictwie.

42. *Książka naukowa w repertuarze wydawców warszawskich w drugiej połowie XIX wieku: piśmiennictwo dyscyplin humanistycznych*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 39–56, streszcz. ang.

Przedstawiono w liczbach produkcję wydawniczą książek naukowych wydanych przez profesjonalnych warszawskich wydawców. Był to podstawowy problem w latach 1860–1914, kiedy polska nauka mogła rozwijać się dzięki towarzystwom społecznym i prywatnym funduszom. Badania bibliograficzne pokazały, że spośród około 100 wydawnictw 39 wydawało książki naukowe. Oficyna Gebethner i Wolff założona w roku 1857 zanotowała największe osiągnięcia w tej dziedzinie, 34,6% książek naukowych to ich publikacje wydawane zgodnie z zasadami sztuki drukarskiej. Porównanie rezultatów otrzymanych z produkcją nieprofesjonalnych wydawnictw (autorzy, tłumacze, towarzystwa naukowe) wymaga dalszych badań.

43. *Księgozbiór Józefa Maciejowskiego – epizod kultury epoki przedlistopadowej*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 47–62, streszcz. ang.

Przedstawiono interesujący prywatny księgozbiór zebrany przez prowincjonalnego nauczyciela. Zawartość tej kolekcji dowodzi bardzo dobrej orientacji w polskiej i niemieckiej literaturze oraz życiu teatralnym. J. Maciejowski zbierał zarówno literaturę piękną, jak i prace popularne. Posiadał ogromną kolekcję książek z nauk humanistycznych, przede wszystkim poświęconych osiągnięciom XVIII-wiecznej metodologii historycznej. Jako nauczyciel systematycznie kolekcjonował polskie i zagraniczne publikacje związane z decydującymi wydarzeniami historycznymi, rewolucją francuską, wojnami napoleońskimi, przewrotami w państwie polskim. Posiadał także dużą kolekcję polskich, niemieckich i francuskich podręczników. Z większości podobnych zbiorów księgozbiór J. Maciejowskiego wyróżnia wielokulturowa oryginalność.

44. *Z dziejów biblioteki szkoły pijarskiej w Piotrkowie Trybunalskim 1675–1833 (1864)*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 75–96, streszcz. ros.

Biblioteka Pijarów w Piotrkowie Trybunalskim powstała równocześnie ze szkołą średnią w latach 70. XVII w. W ciągu pierwszego stulecia działalności szkoły biblioteka powiększyła swoje zbiory dzięki darom mieszkańców miasta, dworzan i zakonników. Największa kolekcja licząca 455 tomów została przekazana przez J. Szaniawskiego. Po reformie oświeceniowej S. Konarskiego zwiększyły się środki finansowe na zakup nowych książek. W 1774 r. biblioteka liczyła ponad 2500 tomów. Zawierała cenne wydawnictwa z XVI i XVII w. W 1794 r. Pijarzy przejęli bibliotekę konwentu Jezuitów. Po I rozbiórze szkoła pijarów i biblioteka znacznie zubożały. W rezultacie nowej polityki prowadzonej w Księstwie Warszawskim zaczęto tworzyć szkolne biblioteki niezależne od szkół zakonnych. Rektor kolegium pijarskiego P. Kotowski dążył do utworzenia dużej biblioteki naukowej obejmującej zasoby zakonu i nowej szkoły. Koncepcji biblioteki nie przyjęły władze Królestwa Polskiego i biblioteki rozdzielono. Po upadku powstania listopadowego biblioteka szkolna przeszła w ręce gimnazjum państwowego założonego w miejsce zlikwidowanej szkoły pijarskiej. Bibliotekę zakonu po kasacji zgromadzenia przez władze carskie połączono z Biblioteką Seminarium Duchownego we Włocławku.

Ladorucki Jacek

45. *„Brulion” jako pismo literackie i kulturalne schyłku XX wieku (zarys problematyki)*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 47–71, streszcz. niem.

Przedstawiono historię i społeczne funkcjonowanie periodyku „brulion”. Adresaci to środowisko interesujące się przemianami kulturowo-literacko-społecznymi. Przedstawiono tło historyczne i miejsce czasopisma wśród wydawnictw niezależnych, kulturowe powinowactwa, początki i rozwój. Dokonano analizy szaty graficznej i przedstawiono inne elementy opisu prasoznawczego, a także specyfikę komunikatu kulturowego, czytelników pisma oraz jego obecność w bibliotekach.

Łysiak-Konopacka Maria

46. *Rękopiśmienne dedykacje autorskie z księgozbioru Jana Karola Korwin-Kochanowskiego znajdującego się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Łodzi*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 133–151, streszcz. ros.

Przedstawiony materiał dotyczy badań nad czytelnictwem. Został poświęcony jednemu z rodzajów wstępnych notatek, jakimi są rękopiśmienne dedykacje

autorskie. Tekst składa się z czterech części. Pierwsza to streszczenie prac badawczych dotyczących rękopiśmiennych dedykacji autorskich w piśmiennictwie polskim. Następna część rozpatruje historię kolekcji książek J. K. Korwin-Kochanowskiego, znajdujących się w zbiorach BUŁ. Trzecia prezentuje 250 dedykacji autorskich, ubarwiających ów księgozbiór. Ostatnia część zawiera kilka wydrukowanych dedykacji. Dopelnieniem jest indeks autorów dedykacji.

Majzner Maria

47. *Droga Jana Muszkowskiego do nauki o książce*, Acta UL, 1998, Fol. Libr. 8, s. 51–62, streszcz. niem.

J. Muszkowski – wielki polski bibliolog, bibliograf, księgarz, dydaktyk, ale przede wszystkim wybitny teoretyk książki. Przedstawiono rozważania na temat przyczyn wyboru drogi życiowej oraz uwarunkowania, które zdecydowały o jego aktywności zawodowej i naukowej. Zdaniem autorki artykułu dość powszechne, ale jednocześnie zawężone wydaje się przekonanie, że codzienna bibliotekarska praca była podłożem dla jego twórczej myśli.

Mozer Małgorzata

48. *Bestseller: wstęp do problematyki badawczej i próba definicji*, Acta UL, 1998, Fol. Libr. 8, s. 99–115, streszcz. ang.

Problematyka bestseller jest rzadko podejmowana i słabo reprezentowana w polskiej literaturze naukowej. Autorka, opierając się na angielskiej i niemieckiej literaturze, prezentuje wyniki badań dotyczące bestsellerów. Artykuł jest próbą przedstawienia definicji pojęcia „bestseller” w literaturze światowej.

49. *Bestseller w taktyce wydawców amerykańskich*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 133–142, streszcz. niem.

Chęć kreacji bestsellera sprawia, że zajmuje ona pierwsze miejsce w strategii wydawców. Mimo, że krytyka literacka traktuje go z pogardą, ma on szczególne znaczenie dla wydawców. Jest to gatunek, który szybko przynosi duże zyski a wydawcom umożliwia urzeczywistnienie nie tylko ekonomicznych, ale i kulturalnych wymagań (publikowanie ambitnej literatury, która cieszy się uznaniem krytyków, jest wartościowa, ale nierentowna). Nie jest możliwe wyznaczenie ponadczasowych cech decydujących o ekonomicznym sukcesie bestsellera. Jedyne wyznacznikiem może być schemat dostosowania do gustu współczesnego czytelnika (nasycenie dialogami, minimalizacja opisów, wykorzystanie aktualnie popularnych tematów, słynnych skandali z udziałem osób publicznych, styl reporterski).

50. *Rozwój pojęcia „bibliografia” w „Encyclopaedia Britannica”*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 171–198, streszcz. niem.

Przedstawiono sposób, w jaki na łamach *Encyclopaedia britannica* informowano czytelnika o bibliografii. Zestawiono hasła z XVIII, XIX i XX w. Analiza hasła bibliografia pozwoli wskazać na przedmiot tej nauki, proces jej przemian oraz stwierdzić, czy opracowywanie hasła istotnie podążało za nowościami naukowymi tej dziedziny.

Niewiadomska-Rudnicka Maria

51. *Osobliwości regionalne: problemy użycia słów kluczowych w indeksie etnograficznym – egzemplifikacja*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 113–118, streszcz. ang.

Podstawowym problemem archiwizacji w naukach humanistycznych jest obecnie opracowywanie komputerowych baz danych z możliwością wieloaspektowego wyszukiwania danych tekstowych. Fleksyjność języka polskiego, synonimiczność wielu terminów oraz odrębny system pojęć szkół metodologicznych rodzą jednak poważne problemy z indeksowaniem terminów wyszukiwawczych. Etnografia w Polsce nie wypracowała dotąd znormalizowanego słownika metodologicznego. Przyjrano się problemowi unifikacji nazw regionalnych i gwarowych wynikających z polskiej specyfiki kulturowej. Obserwuje się całkowitą dowolność w zastosowaniach zarówno regionalnych jak i literackich terminów w odniesieniu do niektórych zjawisk kulturalnych. Jeszcze inny problem, zwłaszcza w perspektywie współpracy międzynarodowej lub przy tworzeniu słowników wielojęzycznych (niezależnie od trudności z bezpośrednim przekładem i jego adekwatnością) sprawiają terminy, zazwyczaj gwarowe, stosowane w opisach etnograficznych, wówczas gdy opisywane zjawisko ma charakter unikalny w literaturze innych krajów.

Paczyńska Magdalena

52. *Przegląd polskich badań oprawoznawczych*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 51–60, streszcz. niem.

Historyczne badanie opraw zabytkowych jest jedną z dziedzin bibliologii. W Polsce jako jeden z pierwszych myśli o oprawie książki zabytkowej sformułował J. Lelewel. Ożywienie na polu badań opraw książek przyniosło 20-lecie. Tworzono wówczas prace monograficzne poświęcone określonym grupom dawnych opraw (S. Komornicki, A. Birkenmajer), innym kierunkiem było badanie źródeł archiwalnych (A. Jędrzejewska, K. Dobrowolski, M. Świeżawska-Wojciechowska). K. Piekarski sporządził systematyczny, ogólnopolski rejestr opraw zabytkowych (XV i XVI w.), bez względu na

ich walory artystyczne. Po wojnie badaniami zajmowali się M. Jarosławiecka-Gąsiorowska, A. Lewicka-Kamińska. Szczególnie obszernie i szczegółowo badacze pisali o średniowiecznych i renesansowych oprawach krakowskich zabytków.

Przybysz Magdalena

53. *Jeśli nie oni, to kto? Czytelnictwo wśród studentów Uniwersytetu Łódzkiego i Politechniki Łódzkiej*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 15–37, streszcz. ang. Na przełomie października i listopada 2000 r. przeprowadzono ankietę wśród 150 studentów UŁ i 150 studentów PŁ. Głównym celem było ustalenie poziomu czytelnictwa wśród studentów obu uczelni: jak często czytają książki, jakie książki czytają najczęściej, czy kupują je lub dostają w prezencie. Niektóre pytania dotyczyły częstotliwości odwiedzania księgarń i bibliotek oraz sposobu zasięgania informacji o książkach. Te i inne pytania pozwoliły na sformułowanie ciekawych wniosków. Na początku podano wyniki ankiet wypełnianych przez studentów UŁ, a później przez studentów PŁ. Potem porównano rezultaty obu grup. Artykuł kończy się krótkim podsumowaniem czytelnictwa wśród studentów. Uzupełnieniem są tabele i wykresy.

54. *Ulepszanie środków i metod, czyli reklama książki dawniej i u progu XXI wieku*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 73–85, streszcz. ang. Przedstawiono promocję książki na współczesnym rynku księgarskim w Polsce. W pierwszej części przedstawiono w skrócie historię reklamy w Polsce i na świecie od jej powstania do dnia dzisiejszego. Dalej scharakteryzowano kilka współczesnych polskich magazynów związanych z reklamą książki. Gazety i magazyny opisane w artykule zostały podzielone na trzy grupy: 1) pisma typowo recenzyjne; 2) uniwersalne magazyny kulturalne; 3) pisma elitarne. Do pierwszej grupy należy zaliczyć: „Nowe Książki”, „Notes Wydawniczy” oraz dodatki do ogólnie informacyjnych dzienników: „Książki. Gazeta”, „Rzeczpospolita i Książki”, „Życie z Książkami”. Drugą grupę reprezentuje tygodnik „Polityka” a trzecią miesięcznik „Twórczość” i dwumiesięcznik „Talenty Dłgie”.

Rzadkowolska Magdalena

55. *Kościół katolicki a lektura w dwudziestoleciu międzywojennym*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 85–104, streszcz. niem. Przedstawiono stosunek Kościoła katolickiego, realizującego obowiązek ochrony wiernych przed niebezpieczeństwem utraty wiary i dobrych obyczajów, do powieści i prasy powszechnie dostępnych w księgarniach i bibliotekach II Rzeczypospolitej.

56. *Upodobania czytelnicze Polaków w świetle wybranych badań w okresie II Rzeczypospolitej*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 7–14, streszcz. ang. Omówiono rezultaty badań statystycznych czytelnictwa przeprowadzonych przez M. J. Ziomka i A. Mikucką w okresie 20-lecia międzywojennego, jak i również opinie współczesnych badaczy o czytelnictwie w II RP. Analiza wyników pozwoliła na sformułowanie tezy, że czytelnicy wybierali powieść współczesną. Traktowali czytanie nie tylko jako formę rozrywki, ale także jako źródło wiedzy o świecie, pragnęli także śledzić trendy pojawiające się w europejskiej literaturze.

Sandecki Jan

57. *Profesor Stefan Vrtel-Wierczyński w okresie przemian w latach 1944–1950*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 179–189, streszcz. ang. Zaprezentowano działalność S. Vrtela-Wierczyńskiego w latach 1944–1950. Władze komunistyczne zaczęły wówczas przekształcać tradycyjne instytucje naukowe. Wywierano wpływ na naukowców, którzy nie zaakceptowali marksistowskiej ideologii i metodologii nauk.

58. *Stefan Vrtel-Wierczyński jako teoretyk bibliologii*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 171–177, streszcz. ang. Przedstawiono opinie S. Vrtela-Wierczyńskiego o bibliologii, publikowane w latach 1923–1951. Według jego opinii bibliologia rozwinęła się z bibliografii. Zajmuje się różnymi dziedzinami nauk humanistycznych, definicją książki itp. Książka jest zdefiniowana jako materiał przechowujący ją samą.

Sęk Małgorzata

59. *Książka w życiu kulturalnym nauczycieli szkół bełchatowskich*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 131–147, streszcz. niem. W latach 60. i 70. popularne stały się badania czytelnictwa nauczycieli, o czym świadczą liczne artykuły zamieszczane na łamach prasy pedagogicznej i bibliotekarskiej. W artykule określono aktualny stan kultury czytelniczej nauczycieli różnego typu szkół bełchatowskich oraz wskazano relacje między kulturą czytelniczą nauczycieli a kulturą masową. Bełchatów jest miastem robotniczym, w którym nauczyciele stanowią elitę kulturalną miasta. Badaniom poddano grupę 250 nauczycieli różnego typu bełchatowskich szkół. Na ankietę odpowiedziały 102 osoby.

Sitarska Anna

60. *Bazy danych o starych drukach, problemy tworzenia i organizacji pracy*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 221–234, streszcz. ros.

Przedstawiono rozważania związane z zastosowaniem komputerów do przetwarzania danych o starych drukach. Zagadnienie ujęto w czterech punktach: 1) problemy strategii doboru kolekcji, które należy brać pod uwagę w pierwszej kolejności przy planowaniu rozwoju centralnego katalogu starych druków w polskich zasobach bibliotecznych; 2) metody opisu a zwłaszcza poziomy jego szczegółowości; 3) potrzeby zunifikowania źródeł pomocniczych wykorzystywanych przy opisie starych druków; 4) poszukiwanie form współpracy międzynarodowej, stymulującej postępy w zastosowaniu nowych technologii, w służbie książce zabytkowej i jej czytelników. Przedstawiono projekt udziału Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego w systemie ESTC, prowadzonym przez Brytyjską Bibliotekę Narodową.

Soboń Jolanta

61. *Maja Berezowska jako ilustrator książki*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 87–114, streszcz. ang.

Przedstawiono osiągnięcia M. Berezowskiej jako ilustratorki po II wojnie światowej. Prace autorki zdobią wydania europejskiej klasyki, polską współczesną książkę satyryczną, literaturę dla dzieci i młodzieży oraz prace naukowe i popularnonaukowe. Artykuł jest próbą bibliograficznego spojrzenia na wkład Berezowskiej w estetykę książki.

Szperna Tadeusz

62. *Biblioteka Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Piotrkowie Trybunalskim w latach 1909–1939 i jej twórca Michał Rawita-Witanowski*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 89–105, streszcz. niem.

PTK powołano do życia 3 grudnia 1906 r. w Warszawie. Na jego czele stanął zasłużony etnograf Z. Gloger. W Piotrkowie Trybunalskim Oddział PTK powstał 20 maja 1909 r. z inicjatywy M. Rawity-Witanowskiego. Stał się ośrodkiem kształtowania postaw patriotycznych i społecznikowskich wśród inteligencji i młodzieży piotrkowskiej. Niemalże natychmiast przystąpiono do tworzenia muzeum i biblioteki. Biblioteka Oddziału PTK w latach 1909–1939 była jedną z najcenniejszych księżnic specjalnych na terenie miasta. Zasobnością, jednolitym profilem i wartością historyczną zgromadzonych zbiorów wyróżniała się na tle innych bibliotek prowincjonalnych PTK.

63. *„Historia literatury polskiej” Feliksa Bentkowskiego w oczach współczesnych i potomnych: jej recepcja, wpływ i znaczenie*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 3–38, streszcz. niem.

Omówiono recepcję dzieła *Historia literatury polskiej*. Przedstawiono jej wpływ i znaczenie w dziejach polskiej humanistyki. Przyjrano się odbiorowi dzieła nie tylko przez współczesnych Bentkowskiemu czytelników w kraju i za granicą, ale i przez następne pokolenia. Autor artykułu koncentruje uwagę na: głosach krytyki literackiej, opiniach środowisk naukowych, szkolnych i kościelnych, praktycznym wykorzystaniu dzieła w przeszłości i obecnie współcześnie, pracach nad jego uzupełnieniem i ponownym wydaniem, fizycznej obecności w publicznych i prywatnych księgozbiorach bibliotecznych.

64. *Kształtowanie się bibliograficznych zainteresowań Feliksa Bentkowskiego*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 63–84, streszcz. niem.

Przedstawiono drogę kształtowania się bibliograficznych zainteresowań F. Bentkowskiego, skupiając się na okresie, którego górną granicę stanowi rok 1914 r., w którym ukazała się *Historia literatury polskiej*. Dzieło to uważa się za owoc doskonale ukształtowanego warsztatu bibliograficznego. Zwrócono uwagę na szczegóły z życia Bentkowskiego, które przyczyniły się do zdobywania doświadczeń w dziedzinie bibliografii. Określono rolę jaką słowo drukowane odgrywało w życiu bibliografa.

65. *Świat książek Michała Rawity-Witanowskiego*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 27–50, streszcz. niem.

Życie i działalność M. Rawity-Witanowskiego, farmaceuty z zawodu, historyka i krajoznawcy z zamiłowania, przypada na przełom XIX i XX w. Przedstawiono rolę książki w życiu piotrkowskiego erudyty. Podkreślono, że starał się on zawsze dokonywać rozumnego wyboru lektury, aby wносиła swą treścią nowe i pozytywne wartości. Głęboko na sercu leżały mu sprawy czytelnictwa młodzieży. Próbował chronić ją w swych artykułach przed literaturą, która „karmi jej umysły i serca sensacją występku i pikanterią wyuzdania”. Był pomysłodawcą i założycielem muzeum i biblioteki przy Oddziale Piotrkowskim PTK. Interesował się działalnością księżnic i czytelników w Piotrkowie. Zwrócono uwagę na kontakty z L. Bernackim, S. Estreicherem, A. Chmielewskim, a także na osiągnięcia na polu bibliologii.

66. *Z listów do farmaceuty – bibliofila Michała Rawity-Witanowskiego (1859–1943)*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 139–161, streszcz. niem.

Przedstawiono materiały z niewykorzystanego do tej pory źródła, tj. domowego archiwum Rawitów-Witanowskich, w którym znajduje się około 1500 listów. Wybrano te, których treść zainteresować może historyków książki, badaczy ekslibrisów i bibliofilów. Autorami listów są powszechnie znani ludzie książki: M. Borkowski, S. Chodyński, E. Chwalewik, M. Federowski, H. Gliński, F. Kraszewski, H. Łopaciński, E. Majkowski, K. Reychman,

M. Rulikowski, T. i Z. Wolszy. Korespondencja obejmuje m. in.: kwestie uzupełniania zbiorów ekslibrisów, wymianę informacji o zasobach bibliotek prywatnych i zakonnych, ówczesnym rynku księgarskim, antykwarycznym i bibliofilskim.

Świdorski Bolesław

67. *Historia Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w latach 1945–1987*, Acta UL, 1998, Fol. Libr. 8, s. 3–18, streszcz. ang.

Pierwsza KBIN w Polsce została założona na UŁ w roku 1945 przez profesora J. Muszkowskiego wybitnego specjalistę w dziedzinie bibliologii. Po jego śmierci w 1953 r., kierownikiem katedry została H. Więckowska, powołana na kontraktowego zastępcę profesora. Równocześnie pełniła funkcję dyrektora BUŁ. Doprowadziła do magisterium studentów prof. J. Muszkowskiego. W latach 1954–1956 Katedrze nie przyznano prawa do rekrutacji studentów. Eksternistyczne studia były jednak prowadzone w latach 1956/57–1962/63. W 1963 r. zorganizowano studia doktoranckie. W 1969 prof. H. Więckowska odeszła na emeryturę a kierowanie KBIN UŁ i BUŁ przejął doc. dr B. Świdorski. Powołano wówczas Międzywydziałowe Studia Bibliotekoznawstwa w 1969, studia stacjonarne w 1975, studia zaoczne w 1977, studia podyplomowe w 1980. W latach 1975–1987, do emerytury prof. Świdorskiego, 358 studentów ukończyło studia stacjonarne i wieczorowe a 184 studia podyplomowe.

Tadeusiewicz Hanna

68. *Bolesław Świdorski (1917–1998)*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 5–7, streszcz. ang.

Wspomnienie zmarłego 8 marca 1998 roku profesora B. Świdorskiego, bibliotekarza i bibliotekoznawcy, profesora UŁ i kierownika KBIN.

69. *Jerzy Włodarczyk – życie i działalność zawodowa*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 5–13, streszcz. niem. Docent J. Włodarczyk – historyk, bibliotekarz i bibliotekoznawca – urodził się w 1920 r. w Łodzi. W 1945 r. rozpoczął studia na Wydziale Historycznym UŁ, z którym związany był do 1990 r. Pełnił funkcję kierownika Biblioteki Instytutu Historii UŁ, był docentem w Zakładzie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UŁ, a w 1981 r. objął stanowisko dyrektora BUŁ. Praca zawodowa i społeczna J. Włodarczyka uhonorowana została m. in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Dołączono bibliografię prac J. Włodarczyka.

70. *Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego (1987/88–1994/95)*, Acta UL, 1998, Fol. Libr. 8, s. 19–29, streszcz. ang.

Przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące działalności KBIN w latach 1987–1995: kadry kierowniczej, stanu zatrudnienia, tytułów i stopni naukowych pracowników, prowadzonych prac badawczych. Omówiono osiągnięcia naukowe pracowników, rodzaje prowadzonych studiów i plany zajęć, z uwzględnieniem liczby studentów i magistrantów, zasady rekrutacji. Uwagę poświęcono także zmianie siedziby Katedry.

71. *Łódzkie firmy drukarskie XIX–XX w. (Zarys dziejów)* Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 55–74, streszcz. ros.

Rozwój w połowie XIX w. przemysłu w Łodzi spowodował wzrost potrzeb kulturalnych i oświatowych wśród mieszkańców. W latach 60. XIX w. zaczęły powstawać pierwsze oficyny drukarskie i litograficzne, z których wychodziły książki, czasopisma i druki urzędowe. Przedstawiono rys historyczny firm drukarskich działających w Łodzi od połowy XIX w. do 1939 r. Uzupełnieniem jest chronologiczny spis wymienionych w artykule drukarni i litografii, działających w latach 1859–1939 oraz spis nazwisk właścicieli.

72. *Marii Dąbrowskiej świat książki (w świetle „Dzienników” z lat 1914–1965)*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 51–76, streszcz. niem.

Dzienniki M. Dąbrowskiej zawierają interesujące informacje o kontaktach pisarki z bibliotekami, bibliotekarzami, twórcami i wydawcami książek. Wypowiedzi Dąbrowskiej o polskiej i obcej literaturze pięknej i naukowej zaprezentowano w wyborze, bez autorskiego komentarza.

73. *„Polak Patriota” (1785): charakterystyka czasopisma*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 33–64, streszcz. niem.

„Polak Patriota”, nieznane czasopismo z drugiej połowy XVIII stulecia, wydawane było w Warszawie jako dwutygodnik od stycznia do listopada 1785 r., w formacie *in octavo*. Nakładcą było Towarzystwo Uczonych, tłoczono je w drukarni P. Dufoura, co zapewniało mu staranną szatę graficzną. Redakcja sformułowała cele wydawania pisma w Prospekcie z 1784 r. Zawartość każdego numeru podzielona jest na 7 rozdziałów, na które składają się artykuły o treści popularnej, naukowej oraz utwory wierszowane. Wszystkie teksty zarówno pióra rodzimych autorów, jak i przekłady z języków obcych są anonimowe. Poruszano w nich problemy z dziedziny ekonomii, rolnictwa, przemysłu, gospodarstwa domowego, moralności, prawa i edukacji, przyrody, sztuk wyzwolonych i literatury oraz przedstawiano wiadomości polityczne z Europy. Numery uzupełniały listy od

czytelników i załączniki *Regestr materii*, sprostowania błędów drukarskich zamykały niektóre części tego interesującego, ale do dziś nie opracowanego XVIII-wiecznego czasopisma.

74. *Problematyka artystyczna i zawodowa na łamach „Grafiki” z lat 1930–1939*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 127–145, streszcz. ang.

Dwumiesięcznik „Grafika” ukazywał się w Warszawie, w latach 1930–1934 i po przerwie w latach 1938–1939 jako organ dwóch stowarzyszeń: Związku Polskich Artystów Grafików i Zrzeszenia Kierowników Zakładów Graficznych. Redaktorem był F. Siedlecki, wydawcą T. Gronowski, redaktorem technicznym R. Mathia. Celem wydawnictwa była popularyzacja polskiej grafiki artystycznej, rozwój sztuki graficznej i podnoszenie kwalifikacji drukarzy. Na łamach „Grafiki” publikowano artykuły o artystach, zastosowaniu grafiki, praktyczne rady dotyczące sztuki drukarskiej, pióra znakomitych polskich autorów. Wydawnictwo zawierało kronikę, liczne ogłoszenia, wiele ilustracji. Stanowiło to o wysokim poziomie osiągnięć zarówno estetycznych jak i typograficznych. „Grafika” grała znaczącą rolę w rozwoju typografii w okresie międzywojennym. Wpisała się w historię typografii i grafiki polskiej.

75. *Profesor Janusz Dunin – w siedemdziesięciolecie urodzin*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 3–6, streszcz. ang.

Profesor J. Dunin urodził się w 1931 r. w Wilnie. Ukończył I Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika w Łodzi (1950) i filologię polską w KUL w Lublinie (1955). W latach 1957–1987 pracował w Bibliotece Uniwersyteckiej w Łodzi. Od 1 października 1987 do 30 września 2001 pracował w KBIN UŁ, wypromował około 100 magistrów bibliotekoznawstwa. W 1998 roku uzyskał tytuł profesora bibliotekoznawstwa. Jest znany jako bibliofil, bibliotekoznawca, autor rozpraw i artykułów naukowych oraz prac popularnonaukowych.

76. *Spis prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1981–1986*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 143–173, streszcz. niem.

Spis zawiera prace magisterskie, doktorskie i habilitacyjne z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonane na Wydziale Filologicznym i Filozoficzno-Historycznym UŁ w latach 1981–1986. Prace ułożono w porządku alfabetycznym nazwisk autorów, podano wydział, nazwisko promotora i rok ukończenia pracy. Spis uzupełniają indeksy: chronologiczny, promotorów i przedmiotowy. Umieszczone w spisie prace są przechowywane w Archiwum UŁ.

77. *Spis prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1986–1990*, Acta UL, 1993, Fol. Libr. 5: zagadnienia informacji naukowej, s. 115–146, streszcz. niem.

Spis zawiera prace magisterskie, doktorskie i habilitacyjne z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonane w UŁ, w latach 1986–1990. Prace powstały na wydziałach: Filologicznym i Filozoficzno-Historycznym, na kierunkach: bibliotekoznawstwo, filologia polska i pedagogika. Spis ma układ alfabetyczny według nazwisk autorów. Uzupełniają go indeksy: chronologiczny, promotorów i przedmiotowy. Umieszczone w spisie prace są przechowywane w Archiwum UŁ.

78. *Spis prac magisterskich i doktorskich z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1991–1995*, Acta UL, 1998, Fol. Libr. 8, s. 31–50, streszcz. ang.

Spis zawiera prace magisterskie i doktorskie z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonane w Uniwersytecie Łódzkim, w latach 1991–1995. Jest kontynuacją wcześniej publikowanych spisów za lata 1950–1990. Prace ułożono w porządku alfabetycznym nazwisk autorów, podano nazwisko promotora i rok ukończenia pracy. Spis uzupełniają indeksy: promotorów, chronologiczny i przedmiotowy. Umieszczone w spisie prace są przechowywane w Bibliotece KBIN i Archiwum UŁ.

79. *Spis prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1996–2000*, Acta UL, 2003, Fol. Libr. 11, s. 209–227, streszcz. ang.

Spis zawiera prace magisterskie, doktorskie i habilitacyjne z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonane na Wydziale Filologicznym UŁ w latach 1996–2000. Prace ułożono w porządku alfabetycznym nazwisk autorów, podano nazwisko promotora i rok ukończenia pracy. Spis uzupełniają indeksy: chronologiczny, promotorów i przedmiotowy. Umieszczone w spisie prace przechowywane są w Archiwum UŁ, w Bibliotece KBIN i BUŁ.

80. *Straty osobowe księgarstwa polskiego w latach 1939–1945*, z udziałem Ireny Treichel, Acta UL, 1994, Fol. Libr. 4: straty osobowe księgarstwa polskiego w latach 1939–1945, s. 1–78, streszcz. niem.

Przedstawiono pierwszy, w miarę możliwości wyczerpujący rejestr księgarzy i wydawców polskich zmarłych w okresie II wojny światowej. Ujęto 246 nazwisk. Wykaz zawiera biogramy właścicieli, współwłaścicieli i pracow-

ników księgarń, antykwariatów i wypożyczalni książek prowadzonych przy wydawnictwach i księgarniach. W notach biograficznych, w zależności od posiadanych informacji, podano nazwisko, imię, datę i miejsce urodzenia, wykształcenie, losy firm, datę i miejsce śmierci. Po biogramie umieszczono informację, wskazującą na podstawowe źródło pracy. Według autorek, warto zamieszczać niepełne noty biograficzne, by zarejestrować jak najwięcej osób związanych z księgarstwem, które straciły życie w czasie okupacji hitlerowskiej w Polsce. Listę uzupełnia alfabetyczny indeks osób i instytucji.

Tynecki Jerzy

81. *Teki Litwina. O spuściźnie naukowej prof. Józefa Litwina w zbiorach rękopiśmiennych Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi*, Acta UL, 1991, Fol. Libr. 2: z teorii i praktyki księgoznawczej, s. 199–220, streszcz. ros. Przedstawiono rękopiśmienną spuściźnię po J. Litwinie (1904–1966), profesorze prawa administracyjnego, prorektorze UŁ, znajdującą się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Łodzi. Scharakteryzowano znaczenie zbioru.

Walczak Agata

82. *Małe biblioteki amerykańskie w oczach wolontariusza*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 183–189, streszcz. ang. Zaprezentowano wrażenia autorki z wakacyjnej praktyki odbywanej w charakterze wolontariusza w dwóch małych bibliotekach publicznych w Stanach Zjednoczonych. Pokazano różne sposoby zaspokajania potrzeb czytelników, współpracę międzybiblioteczną oraz obieg materiałów bibliotecznych.

Walczak Krzysztof

83. *Wydawnictwa periodyczne Kalisza w latach 1805–1914: stan badań i postulaty badawcze*, Acta UL, 2001, Fol. Libr. 10, s. 77–87, streszcz. ang. Podsumowano dotychczasowe studia nad wydawnictwami periodycznymi ukazującymi się w Kaliszu w XIX w. Wśród omówionych znalazły się wydawnictwa dwujęzyczne, jak „Kronika miasta Kalisza” i najbardziej znane, jak „Kaliszanin” i „Gazeta Kaliska”, a także: kalendarze i zaproszenia na zakończenie roku szkolnego. Zawarto przegląd źródeł pomocnych w studiach nad tymi wydawnictwami.

Wejman-Sowińska Aleksandra

84. *Działalność informacyjna zakładowych ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej w Łodzi*, Acta UL, 1997, Fol. Libr. 7, s. 73–105, streszcz. niem.

Zanalizowano działalność 56 łódzkich ośrodków zakładowych (43 zakładowych ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej, 3 punktów informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej i 10 międzyzakładowych ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej). Za podstawę analizy przyjęto stan z 31 grudnia 1985 r. Działalność ośrodków podzielono na: dokumentacyjną, reprograficzną oraz popularyzację działalności informacyjnej. Uzupełnieniem jest omówienie działalności 13 istniejących obecnie placówek, w których działalność znacznie odbiega od przedstawionego modelu.

85. *Łódzkie ośrodki zakładowe w świetle potrzeb informacyjnych użytkowników. Próba analizy*, Acta UL, 1993, Fol. Libr. 5: zagadnienia informacji naukowej, s. 49–84, streszcz. niem.

Autorka przeprowadziła w połowie 1990 roku badania ankietowe wśród użytkowników łódzkich ośrodków zakładowych, by uzyskać ich opinię na temat użyteczności i dotychczasowego funkcjonowania tych placówek. Sondażem objęto 32 instytucje. Treść ankiety obejmowała trzy zakresy tematyczne: 1) charakterystyka personalna respondentów; 2) stosunek do zakładowych służb inte; 3) charakterystyka potrzeb informacyjnych i sposobów ich zaspokajania. Ośrodki inte zostały podzielone na 2 grupy: 1) przedsiębiorstwa prowadzące działalność produkcyjną i gospodarczo-usługową; 2) przedsiębiorstwa o charakterze naukowo-badawczym i projektowym.

86. *Organizacja łódzkich zakładowych ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej*, Acta UL, 1995, Fol. Libr. 6, s. 143–183, streszcz. niem.

Przedstawiono organizację 56 łódzkich zakładowych ośrodków (43 placówek zakładowych, 3 punktów inte i 10 ośrodków międzyzakładowych) według stanu na 31 grudnia 1985 r. Analizie poddano następujące zagadnienia: zadania oraz podstawy organizacyjne, obsada osobowa ośrodków, warunki lokalowe, wyposażenie, finanse.

87. *Zarys historii łódzkich ośrodków zakładowych informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej w latach 1945–1985*, Acta UL, 1993, Fol. Libr. 5: zagadnienia informacji naukowej, s. 5–47, streszcz. niem.

Przedstawiono ogólny zarys historii placówek ZOINTE (Zakładowych Ośrodków Informacji Naukowej Technicznej i Ekonomicznej) w Łodzi, w latach 1945–1985 na tle rozwoju przemysłu. Omówiono organizację bibliotek fachowych, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które stały się bazą dla ośrodków zakładowych.

Włodarczyk Jerzy

88. *Funkcja społeczna książki. Z problematyki metod badawczych*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 29–50, streszcz. niem.

Przedstawiono miejsce, jakie zajmują w nauce o książce, w polskiej literaturze bibliologicznej i księgoznawczej badania nad funkcją społeczną książki. Przybliżono przedmiot badań, metody badawcze, zwracając uwagę na ich interdyscyplinarny charakter. Zauważono brak w dotychczasowych pracach księgoznawczych zarówno omówienia terminologii jak i problemów uwarunkowania społecznego książki.

Wojtasiak Dagmara

89. *Bolesław Świdorski jako pedagog*, Acta UL, 1999, Fol. Libr. 9, s. 9–14, streszcz. ang.

Zaprezentowano pedagogiczną i dydaktyczną działalność profesora B. Świdorskiego. Był on pracownikiem Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, dyrektorem BUŁ i kierownikiem KBIN UŁ. Organizował kursy i szkolenia, był wykładawcą w Poznaniu, Łodzi, Jarocinie, promotorem prac magisterskich i doktorskich. Dzięki jego działalności wzrósł poziom edukacji wśród bibliotekarzy.

Zielińska-Klimkiewicz Zofia

90. *Księgozbiór Bartoszewiczów – przeszłość i teraźniejszość*, Acta UL, 1998, Fol. Libr. 8, s. 63–98, streszcz. ang.

Przedstawiono dzieje pochodzącego z początku XIX w. księgozbioru należącego do trzech pokoleń zasłużonej dla kultury polskiej rodziny Bartoszewiczów: Adama, Juliana i Kazimierza. Zwrócono uwagę na szczególnie cenne egzemplarze, ich obecny stan, także wyrażono obawę dotyczącą przyszłości zbioru, który musi zostać zabezpieczony i połączony. Autorka postuluje konieczność przywrócenia kolekcji należnego jej miejsca w kulturze polskiej.

Żmuda Ryszard

91. *Bibliografie regionalne opracowane w Łodzi w latach 1976–1988*, Acta UL, 1992, Fol. Libr. 3: wokół zawodu bibliotekarza i jego warsztatu, s. 111–134, streszcz. niem.

Problematykę bibliografii regionalnej w Łodzi przedstawiono na tle ogólnej informacji o bibliografii regionalnej w Polsce. Łódź posiada znaczne osiągnięcia w tym zakresie. Dorobek łódzkich bibliografów powiększają

opublikowane w latach 1976–1988 spisy bibliograficzne, opracowanie maszynopisu dysertacji z zakresu bibliografii regionalnej oraz materiały pomocnicze m. in. katalogi zbiorów regionalnych i kartoteki bibliograficzne. Duża liczba spisów bibliograficznych w Łodzi jest m. in. następstwem tego, że z Łodzią związała się duża liczba znakomitych bibliografów (uczonych, bibliotekarzy, studentów i hobbistów), oraz istnienia dobrej bazy źródłowej w postaci łódzkich bibliotek naukowych.